

तापमानातील बदलामुळे आंबा व काजू पिकाच्या
होणाऱ्या नुकसानीकरीता उपाययोजना
सुचविण्याकरीता तज्ज समिती नेमण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,

शासन निर्णय क्र. फनुभ-२०१२/प्र.क्र.१०३/१३३े

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,

दिनांक - ११ जून, २०१२.

शासन निर्णय :-

कोकणात विशेषत: रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग जिल्ह्यात आंबा व काजू ही प्रमुख पिके म्हणून गणली जातात. कोकणातील बरचशी अर्थव्यवस्था या दोन पिकांवर अवलंबून आहे. गेल्या काही वर्षात तापमानातील बदलामुळे आंबा व काजू पिकाचे नुकसान होत आहे. सन २०११-१२ मध्ये कोकण विभागात किडीमुळे व वातावरणाच्या अनिश्चिततेमुळे आंबा पिकाचे नुकसान झाले. जानेवारी-फेब्रुवारी महिन्यात लांबलेली थंडी व मोहोरावर आलेल्या दुसऱ्या व तिसऱ्यातील मोहोरापासून अपेक्षित फल्धारणा झाली नाही. फुलकिडीचा प्रादुर्भाव झाल्याचेही आढळून आले. हवामानातील तापमानामध्ये झालेल्या वाढीमुळे आंबा फलाची फलगळ झाली. सर्वेक्षणांती आंबा पिकाचे खालीलप्रमाणे नुकसान झाल्याचे आढळून आले.

अ.क्र.	जिल्हा	लागवड क्षेत्र (हे)	उत्पादनक्षम क्षेत्र (हे)	५०% वरील बांधित क्षेत्र (हे)
१	ठाणे	४५,७३३	४,९६०	४,१११
२	रायगड	४६,४३९	३४,५८०	३४,५८०
३	रत्नागिरी	६४,४५३	६०,३६२	५७,५३६
४	सिंधुदूर्ग	२७,५६३	३९,२७०	१०८६६.८०
		१८४,१८८	९९,१७२	८७०९३.८०

हवामानातील बदलामुळे कोकण विभागात होणाऱ्या वरील पिकांच्या नुकसानीबाबत विधानमंडळात वारंवार प्रश्न /लक्षवेधी सूचना इत्यादी उपस्थित केले जातात. वरील बाबीमुळे होणारे नुकसान नैसर्गिक आपत्तीच्या निकषात समाविष्ट होत नसल्याने एक विशेष बाब घटना नुकसानीकरीता मदत देय रसते. तापमानातील बदलामुळे होणाऱ्या नुकसानीची व्याप्ती विचारात घेता, संभाव्य नुकसान टाळण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना सुचविणे तसेच नुकसान झाल्यास सदरचे नुकसान वेळीच आटोक्यात आणण्याकरीता उपाययोजना सुचविणे आवश्यक आहे. याकरीता तज्ज समिती नेमण्यात यावी असे संशोधन संचालक, डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली, रत्नागिरी यांनी अभिप्राय दिले आहेत. त्यानुसार कोकणातील ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग या जिल्ह्यात खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्याचे प्रस्तावित आहे :-

- १) संबंधित जिल्हा अधिकारीकृषि अधिकारी अध्यक्ष
- २) विद्यापीठातील कृषि शास्त्रज्ञ सदस्य
- (फलोत्पादन/पिक संरक्षण या विषयातील)
- ३) सर्व तालुका कृषि अधिकारी सदस्य

सदर समिती तापमानातील बदलामुळे होणारे संभाव्य नुकसान टाळण्यासाठी प्रतिबंधात्मक तसेच नुकसान झाल्यास सदरचे नुकसान वेळीच आटोक्यात आणण्याकरीता उपाययोजना सुचवेल. सदरच्या उपाययोजना वेळीच शेतकऱ्यांच्या निर्दर्शनास विविध माध्यमांद्वारे आणण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हा अधिकारी कृषि अधिकारी यांची राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेताक (२०१२०६३३०९५८५००४०३) असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(अ. रा. राणे)
कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- (१) आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- (२) कुलगुरु, डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली, रत्नागिरी
- (३) संचालक (सर्व), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- (४) विभागीय कृषि सह संचालक, ठाणे विभाग, ठाणे
- (५) संशोधन संचालक, डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली, रत्नागिरी
- (६) जिल्हा अधिकारी कृषि अधिकारी, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग.
- (७) जिल्हा कोषागार अधिकारी, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग.
- (८) कृषि विद्यापीठातील शास्त्रज्ञ (फलोत्पादन / पिक संरक्षण), ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग.
- (९) तालुका कृषि अधिकारी, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील सर्व
- (१०) निवडनस्ती १३-अे, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई